

Mobiilivideotuotannon haasteet

Teknologian nopea kehitys on mahdollistanut uudenlaisia sisällöntuotannollisia mahdollisuuksia. Enää ei riitä, että sisältöä tulvii muun muassa television ja kotitietokoneen Internetin välityksellä, vaan haluamme olla median äärellä myös silloin, kun olemme liikkeellä. Teknologian tarjoamat mahdollisuudet ja matkapuhelimien suosio ovat saaneet tuottajat sekä matkapuhelinvalmistajat miettimään, mitä sisällöntuotannollisia mahdollisuuksia nykyinen mobiiliteknologia tarjoaa.

Teknologia ja sisällöntuotanto eivät kuitenkaan aina kohtaa toisiansa. Teknologiaa ja sisällöntuotantoa kehittävät yleensä eri alojen ammattilaiset, mikä johtaa usein tilanteeseen, jossa teknologiaa ei kehitetä sisällön ehdoilla. Artikkelissani keskityn pohtimaan erityisesti mobiilivideotuotannoissa ilmeneviä haasteita. Mobiilivideolla, joka tunnetaan myös nimillä mikroelokuva ja mobie, tarkoitetaan lyhyttä, noin muutaman minuutin mittaista teosta, joka on tarkoitettu katsottavaksi langattomasta päätelaitteesta milloin vain, missä vain.

Mobiilivideotuotannossa on erityisesti kiinnitettävä huomiota päätelaitteen asettamiin rajoituksiin, kuten näytön pieneen kokoon ja muistin määrään.

Mobiilivideoiden kaltainen uusi sisältö ei aina vastaa odotuksia, kun sisältöä tuodaan uuteen medialaitteeseen. Uuden sisällön voi olla vaikea löytää tarpeellisuutensa ja saavuttaa siten käyttäjäryhmänsä. Teknistä haasteellisuutta tuo muun muassa se, ettei leikkausohjelmassa hienosti toiminut video välttämättä näytä hyvältä mobiililaitteen pienellä näytöllä. Tavoittelen artikkelissani vastauksia siihen, miten joitain mobiilivideotuotantojen haasteita voitaisiin ratkaista. Artikkelini perustuu Oulun yliopiston mediatuottajan maisteriohjelman pro gradu -työhöni, jota varten haastattelin kuutta eri sisällöntuotantoalan ammattilaista, jotka ovat osallistuneet vähintään yhteen mobiilivideotuotantoon joko tuottajan tai elokuvantekijän roolissa (ks. Saastamoinen 2006).

Mobiilivideotuotantojen nykyinen tilanne

Mobiilivideotuotannolla on paljon yhteistä perinteisen elokuvatuotannon kanssa, mutta mobiilivideot edellyttävät tuotantovaiheita, joita perinteiseen elokuvan tekemiseen ei sisälly.

Merkittävimmät erot ovat mobiilivideon kompressointi eli pakkaaminen sekä mobiilivideon jakelu. Mobiilivideotuotantoihin tuo haasteellisuutta erityisesti videon pakkaaminen, sillä pakatun videon tulisi sekä toistua sujuvasti että näyttää hyvältä usean erilaisen mobiililaitteen näytöllä niiden erilaisista näyttöresoluutioista huolimatta.

Mobiilivideotuotannolle ei ole vielä luotu virallista mallia saati ohjeistusta. Esimerkiksi Internetistä löytyy ohjeita mobiilivideon käsikirjoitus- ja kuvausvaiheeseen, mutta samat ohjeet eivät käsittele videon pakkaamista. Esimerkiksi Forum Nokian¹ Internet-sivuilta puolestaan löytyy ohjeita pakkaamiseen ja tietoa siitä, mitä kodekkeja² tietyt Nokian matkapuhelinmallit käyttävät, mutta yleispätevää mobiilivideotuotanto-ohjeistusta ei ole vielä luotu. Mobiilivideon tekeminen voikin joissain tapauksissa olla kokeilemista ja kantapään kautta oppimista, jotta video saadaan toimimaan päätelaitteessa halutulla tavalla.

Uutuutensa ja lyhyen historiansa vuoksi mobiilivideota tunnetaan sekä ilmiönä että tuotantotasolla melko pinnallisesti. Tekijöitä on toistaiseksi Suomessa hyvin vähän, ja mobiilivideotuotantoja voidaanakin verrata lyhytelokuvatuotantoihin. Ohjaaja Saara Cantellin (2004: 10) mukaan lyhytelokuvien tekijät ovat lähinnä opiskelijoita ja alan harrastajia – toistaiseksi mobiilivideot eivät laajemmin kiinnosta ammattituottajia niiden pienten markkinoiden ja vähäisen arvostuksen takia. Pixoffin (<http://www.pixoff.fi>) projektipäällikön ja päätoimittajan Lassi Tasajärven mukaan mobiilivideon tuottaminen voi olla lähes yhtä työlästä kuin pitkän elokuvan tuottaminen (ks. Pekonen 2003), mutta siitä saatu taloudellinen hyöty on toistaiseksi minimaalista ellei jopa olematonta.

Mobiilivideot tarjoaisivat kuitenkin tuottajille ja elokuvantekijöille uuden tavan ilmaista itseään ja luoda nykytaidetta suhteellisen uudessa ja tuoreessa muodossa. Taiteen luominen uuden teknologian keinoin kuitenkin edellyttää, että työryhmästä löytyy teknistä osaamista, sillä mobiilivideotuotannoissa korostuu hyvin vahvasti myös tekniikka. Eräs informanteista totesikin, että työryhmä täytyy uudelleenkouluttaa mobiilivideotuotantoja varten, sillä pelkät perinteisen elokuvan tekemisen taidot eivät riitä mobiilivideotuotannoissa.

¹ Forum Nokia on mobiilikehitysyhteisö, jonka kautta löytyy ajankohtaista tietoa mm. viimeisimmistä laitteista, ohjeista ja mobiiliteknologian trendeistä. Katso Internetistä: <http://www.forum.nokia.com>.

² Kodekki on algoritmi tai tietokoneohjelma, jonka avulla esimerkiksi liikkuvaa kuvaa voidaan pakata. Pakattu tiedosto käyttää vähemmän tiedonsiirto- ja tallennuskapasiteettia ja myös purkaa pakkaamisen, jolloin liikkuva kuva voidaan palauttaa lähes alkuperäiseen muotoonsa. Katso tarkempi määritelmä kodekista esimerkiksi Internetistä: <http://fi.wikipedia.org/Kodekki>.

Yhteistyöllä eteenpäin

Tutkielmani lähtökohtana oli selvittää, millaista teknistä ohjeistusta sisällöntuottajat kaipaavat matkapuhelinvalmistajilta, jotta he voisivat tuottaa teknisesti laadukkaampia teoksia mobiileihin päätelaitteisiin. Haastattelut antoivat osviittaa siitä, että mobiilivideotuotannon uutuuden ja teknisyyden vuoksi monet tuottajat eivät osaa tarkalleen määritellä, millaista tietoa he tarvitsevat. Kaikki mahdollinen tieto on tervetullutta, ja sen toivotaan pysyvän ajankohtaisena nopeasti kehittyvän teknologian tahdissa.

Tutkimuksessa selvisi, etteivät tuottajat kaipaa pelkkää teknistä ohjeistusta, vaan enemmänkin yhteistyötä niin oman kuin teknisten alojen toimijoiden kanssa. Uuden alan uutta tietotaitoa tulisi jakaa alan toimijoiden kesken. Oikean interaktion kautta olisi mahdollista luoda tekemisen malli mobiilivideotuotannoille. Eräs informantti totesi, että yhteiselle ideoinnille olisi tarvetta. Hän uskoo, että mobiilivideoiden tekijöillä olisi paljon annettavaa matkapuhelinvalmistajille. Hän visioi myös, että mobiilivideoiden tekijät voisivat olla mukana esimerkiksi mobiililaitteiden tuotekehitysprojekteissa jo testausvaiheessa.

Testausta pidetäänkin yhtenä isona haasteena mobiilivideotuotannoissa, sillä pakattu video ei ole vielä sellaisenaan valmis jakeluun. Kati Åberg (2005: 13) muistuttaa, ettei tietokoneen näytöllä toiminut mobiilivideo välttämättä toimi matkapuhelimessa. Hän lisää myös, että mobiilivideon katselukokemus muuttuu siinä vaiheessa, kun video siirretään puhelimeen. Tuottajan tulee huomioida, että mobiilivideo tulisi testata useassa erilaisessa matkapuhelinmallissa, sillä eri valmistajien puhelimet eivät välttämättä näytä videota samalla tavalla. Itse asiassa jopa yhden matkapuhelinvalmistajan erilaiset puhelinmallit saattavat toistaa mobiilivideon eri tavalla esimerkiksi puhelimen näytön resoluution ja puhelimen muistin takia.

Åberg (2005: 12) toteaa, että matkapuhelinvalmistajat promotoivat matkapuhelimia mediana, johon voidaan luoda sisältöä. Hänen mielestään sekä taiteilijoita että taidealojen opiskelijoita rohkaistaan tuottamaan sisältöä pienelle näytölle. Haastattelemistani tuottajista ja elokuvantekijöistä osa oli saanut palautetta tuotannoista, ja palaute oli ollut positiivista. Eräs informantti totesi palautteen olleen erittäin kannustavaa, ja hänen tuotantonsa oli otettu kansainvälisellä tasolla hyvin vastaan. Kuitenkaan kaikki informantit eivät olleet saaneet palautetta. Etenkin vielä muotoaan hakevalla ja alati muuttuvalla alalla matkapuhelinvalmistajilta tuleva palaute olisi tärkeää. Eräs toinen

informantti arveli, että palautteen minimaalisuus saattaa tosin johtua mobiilivideoiden jakelukanavien vähyydestä. Ilman tehokkaita jakelukanavia teoksen on vaikea saavuttaa kuluttajia.

Merkittävin tutkimukseni haastatteluosiosta esille tulevista tuloksista oli, että tuottajien ja matkapuhelinvalmistajien välille tulisi luoda yhteistyötä. Yhteistyön myötä sekä teknologiaa että sisällöntuotantoa voitaisiin kehittää yhtäaikaaisesti ja samalla informaation jakaminen tehostuisi. Yhteistyö olisi rationaalinen ja ekonominen vastaus mobiilituotannon haasteisiin, sillä verkostoituminen eri alan ammattilaisten kanssa nopeuttaisi sekä teknologian että sisällöntuotannon kehitystä.

Mobiilivideon tulevaisuus

Mobiilivideotuotantojen nostaminen vakavasti otettavaksi sisällöntuotannon muodoksi vaatii vielä ponnisteluja. Haastattelututkimukseni informantit totesivat, että mobiilivideoalan kehitys vaatii vielä muun muassa teknologian kehitystä. He kuitenkin uskovat, että mobiilivideolla on mahdollisuudet menestyä tulevaisuudessa. Paljon olisi voitettu, jos ammattilaistekijät saataisiin kiinnostumaan mobiilivideoiden tekemisestä. Lisäksi alasta pitäisi saada tekijöiden lisäksi kiinnostumaan niin rahoittajat, levittäjät, kuin matkapuhelinvalmistajatkin, mutta ennen kaikkea kuluttajat. Lisääntyvä kysyntä loisi pohjaa tuotantojen hyödyllisyydelle, ja sen myötä mobiilivideotuotannoista kiinnostuisivat varmasti nykyistä enemmän myös elokuva-alan ammattilaiset. Mobiilivideo on kuitenkin pienuudessaan ja erikoisuudessaan elokuvan kaltainen tarinankerronnan väline.

Eräs informantti halusi kuitenkin muistuttaa, että mobiilivideon tuottamiseen tulee suhtautua myös kriittisesti: miksi joku haluaisi tuottaa videon matkapuhelimen pienelle näytölle, jos on mahdollista tuottaa sisältöä isompikokoisiin medioihin, kuten televisioon tai teatterilevitykseen? Tässä mielessä mobiilivideon tuottaminen vaatiikin tällä hetkellä sisällöntuottajilta henkilökohtaisia ambitioita ja halua kokeilla uutta tapaa kertoa tarinaa siitäkin huolimatta, että katsojan saavuttaminen on toistaiseksi mobiilisti vaikeampaa kuin perinteisien jakelukanavien avulla. Tästä näkökulmasta tarkasteluna hyvä on myös muistaa, että mobiilivideoita ei voida pitää yksin ammattilaisten tuotantoina, vaan kuten eräs informantti totesi, ne tulevat todennäköisesti olemaan myös kuluttajien keino kommunikoida visuaalisesti toistensa kanssa. Tätä kautta myös ammattimaisesti tehdyt mobiilivideot voivat löytää ajan myötä kiinnostuneet kuluttajat ja käyttäjät.

Lähteet

I Haastattelut

Informantti	Sukupuoli	Haastattelun päivämäärä
Development manager	mies	10.12.2004
Tuottaja 1	mies	15.12.2004
Tuottaja 2	nainen	22.12.2004
Tuottaja 3	nainen	22.12.2004
Tuottaja 4	mies	30.12.2004
Projektisuunnittelija	mies	01.12.2004

II Painetut lähteet

Cantell, Saara 2004. Runoja valkokankaalla vai visuaalisia vitsejä? – Lyhytelokuvan lajityypit.
– *AVEK*. 2:4. 10-13.

Saastamoinen, Paula 2006: *Challenges in Mobile Video Production*. Mediatuottajan maisteriohjelman pro gradu -työ. Taideaineiden ja antropologian laitos. Oulun yliopisto.

Åberg, Kati 2005. Mobiilivideo. – *AVEK*. 1:5. 12–13.

III Digitaaliset lähteet

Pekonen, Osku 2003: Pienestä syntyy rikasta köyhyyden elokuvaa.
[29.7.2004]. < <http://www.yle.fi/mikaeli/arkisto/kulttuuri/mikroelokuva/huhtamo.htm> >

Paula Saastamoinen on työskennellyt lähemmäs kuusi vuotta mobiiliteknologian parissa. Saastamoinen jatkoi tietojenkäsittelyn tradenomian tutkinnon jälkeen töiden ohessa opintoja Oulun yliopistossa ja on juuri valmistumassa Mediatuottajan maisteriohjelmasta